

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és köz-
gazdasági hetilap.

A lap szellemi részét illető közlemények
a szerkesztőséghez intézendők.
Elölítetési pénzek és reklamációk
Rónai Frigyes kiadó
címére küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona
negyedévre 2 korona, egyes szám ára
20 fillér.

Hyiltár ára 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

Felelős szerkesztő:
JAMBRIYS LAJOS.

XXIX. évfolyam.

18. szám.

Kartellek.

Régi igazság, (de azért mindig új marad) hogy a jómódúak, a gazdagok telhetetlenek. A mijük van, a mi megadatott nekik, azzal be nem érnek, az kevés nekik, hanem egyre többet és többet kívánnak. Semmi se „sok” előttük és a „több” is kevésbé nyugtatja meg őket.

Elértjük, méltányolni tudjuk, ha tömörked pénzzel, nagy vagyonnal megáldottak azért óhajának és áhitának egyre többet, hogy a feleslegüket is, miként vagyonuk egy hányadát a jótékonyság, a humanizmus oltárán áldozzák, embertársaikat, felebarátjaikat támogatják, segítézik; igaz tetszésünkkel találkozunk, ha a tehetősebbek istápolják, folkarolják a lesújtottakat, a szerencsétleneket; ténykedéseik, cselekedeteik rugóját nem a rut egoizmus képezi, hanem a nemes önzetlenség.

A kartellek dicső lovagjai nem ismernek altruizmust, holt fogalom előttük a jótékonyság, irgalom és könyörület, ők nem tudnak és nem akarnak érezni és gondolkodni, minden tettük, lépésük a legoemányabb önzédek undorító mezőt viseli; egy szent célt ismernek: a saját zsebüket, a mi ezen kívül e-ik, az nem érdekli őket, az idegen előttük.

Egy szép napon összeáll egy csomó vagyonos gyáros, nagy vállalkozó, kereskedő, iparos s hamatosan kartell, ringet, trösztöt csinálnak, melyek alatt értendő, hogy bizonyos kelendő cikknek, kapós portékának árát tetemesen fölérőlják, mert nekik úgy méltóztatik tetszeni, mert ők az urak, útuikra ráutalva vannak az emberek és miért ne keressenek még többet a szegény gazdagok, miért ne táplálhassák, hizlalhassák erszényeiket mikor nincs akadály.

Igy teremődnek nap-nap után a kedves kar-

tellek, még pedig a legszükségesebb, legnélkülözhetlenebb árucikkek, nevezetesen élelmiszerek körül. És ezt egyes-egyedül a szegény szűkes viszonyok között élő emberek szenvedik meg; az ő bőrükre, zsirjukra megy az egész machináció; nekik kell némán és szóltanul tűnni a kartell-lovagok szélsőségeit, mert hát szükségük van azokra a cikkekre. Nem tehetnek ez ellen a basáskodás, zarnokoskodás ellen semmit. Az urak, a pénzszázok a markukba nevetnek, mert jól tudják, hogy portékáikat bojkottálni nem lehet; akármilyen drága ár szabnak, megvásárolják a szegények is, mert muszáj.

A mi a legszomorítóbb ebben a dologban, hogy a kartellek idegen államokból, főleg Ausztia felől fujdogálnak hozzánk, a mi pénzünkre, a mi vérünkre, a mi kizsákmányolásunkra utazvan és mi karba tett kezekkel tőrjük ezen önkénykedéseket, tehetetlenek vagyunk ezen invázióval szemben, ide-oda hagyjuk magunkat ráncigálni, de nem vagyunk képesek sikeresen megküzdeni a legveszedelmesebb ellenségünkkel, a rajtuk élőszködő kartellekkel.

Nem csoda, ha annyi a szegény, földhöz ragadt ember és nem csoda, ha egyre fajveszékelnak, siránkoznak; ok nélkül nem tessék, mikor a legfőbb ok: az általános drágulás.

Itt volna az ideje, hogy az illetékes ténylezők erélyesen vennék kezükbe ezt az ügyet s móljít ejenek valahogy annak az ártatlan önkénykedésnek, mely a gazdag gyárosok és vállalkozók kartellkötösi játékaiból ad, mert a példa már annyira ragadós, hogy a nagyközönség ma ki van szolgáltatva mérsárosnak, hentesnek, péknek, sőt még a piaci kofának is, mert azok is összeállnak, összebeszélnek s meg van a kartell, s egyszerre csak azt veszi észre a bevásárló háziasszony, hogy

drágább a tojás, a csirke, a vaj, a turó és igen sok esetben minden ok nélkül, csak azért, mert már a piaci elárúsító kofák, a falusi asszonyok is értenek a kartellezőkhez. Közönségünkben is kell sokszor a hibát keresni, mert bizony az ellenállásra, az ellenszervezkedésre nem képes, megveszi az árut gyakran alku nélkül, arra nem is gondol, hogy olcsóbb pénzért is megszerezhető volna. De hát már csak ilyen világot élünk. Nem szeretjük a pénzünket s nem tudunk gazdálkodni vele. Ez társadalmi baj, mi előbb-utóbb orvoslásra szorul.

A laktanya ügy.

Irtá: dr. Szemző Sándor.

Köszeg város képviselőtestületét a közel múltban egy olyan kérdés foglalkoztatta, amely a maga gazdasági, ipari, kereskedelmi, társadalmi vonatkozásainál fogva érdekes arra, hogy ezen kérdés keletkezéséről, fejlődéséről, kezeléséről és megoldásáról a nagy közönség is megtehetőleg tájékozassék. Ez a kérdés a kaszánya építés kérdése.

A város képviselőtestülete elhatározta, hogy egy katonai követelményeknek megfelelő normál vadász-laktanyát épít. Ezen elhatározás a városi közterhek oly mérvű emelkedésével jár, amely mellett különbö-sen el nem haladhatunk s a város minden polgára joggal felvetheti a kérdést, elkerülhetetlen volt-e a város pénzügyi megterhelhetőségének ily nagy mérvű fokozása és illetve megtörtént-e a város közönsége részéről minden lépés, hogy ezen, városunk pénzügyi egyensúlyát alapjában megrendítő s tisztán pótdával fedezendő költségzaporodás szüksége be ne álljon.

Hogy ezen kérdésre megfelelhessünk, kutassuk mindenekelőtt, mikép került szönyegre a kaszánya építés kérdése. Itt mindenekelőtt konstatálnunk kell azt, hogy Köszeg város közönsége az illetékes katonai hatóságoktól soha oly felszólítást nem kapott, hogy az itt állomásozó gyalogzászóalj különbem elhelyezése mellett szabványlaktanyát építsen. A kérdés úgy került napirendre, hogy évekkkel ezelőtt a consortium-laktanya

Tárca.

A bruder.

Irtá: GÁBOR KÁROLY.

Kapor János uram lova, mikor a vásárból hazafelé baktatott, belépett egy -- az utca közepén éktenkedő -- kátyuba s oly szerencsétlenül fordult ki a hámból, hogy kitörte a lábát. Ergo: le kellett bukózni. Pedig már hét esztendő óta röpitette gazdáját vásárról-vásárra a lötyögős, rázós ekhösszékéren. Az öreg elke-seledésében diühösen káromkodott s szidta a Ponciusát ennek a nekibödült világnak, ahol az isten a közrendé-szetnek csak a telekátus kocsiutig vitte fel a dolgát s hol még az ember lova sem járhat biztonságban az utcán. Káromkodás ide, káromkodás oda, végeredményben mégis csak lovat kell venni, mert ló nélkül nem egész ember a fuvaros. Ennek okáért kiereszkedik a vásárba s körülszemlélődik. No, látnivaló az akad itt elég. Valahány épékzéláb kupec, megannyit itt lehet most találni. Szerb, bunyevác, örmény és szabadkai magyar tapossa egymás sarkát. A kezükben spanyolnád, amivel szakadatlan a levegőben hadonásznak. Folyvást a lova-lat kritizálják. Becsmérik, csepolik a nemes állatot, ráfogják, hogy kehes, hogy sánta s végül mégis csak megveszik. Mikor aztán a nagy bőrbugyellárisból óva-tonan előhalászszák az árát, olyan parolát csapnak a kerges tenyerébe, hogy az vesepecsenyéhez lesz hasonlatos.

Kapor János kora reggel óta ödög e fertelmes népség között anélkül, hogy valamelyik kupeczel szoba-állt vagy valamelyik lóra ráalkodott volna. Fél ettől a csalafinta népségtől. Mert hamis ember ám a kupec.

Huncut annak minden porcikája, ravasz minden gondolata. Már-már úgy látszik, hogy ló nélkül kutyagol haza Kapor uram, midőn -- mintha csak a földből pat-tant volna ki -- előtte terem Pörge Dani, az alsóvárosi kupec. Kapornak az örömtől fölvilian a szeme, hogy végre egy ismerős arccal találkozik. Már messziről eléje nyújtja a kezét:

— Adjon isten jó napot!
— Kendnek is hasonlópéppön. Hát kendöt mi a csuda hozta ki a vásárba?
— Lovat szeretnék venni.
— Lovat?
— Azt.
— Kár, hogy nem akadtunk össze előbb. Hát lóval gyüttem ki, oszt' ippeg most adtam el az utolsó-t.
— Kár, kár... — hümmög Kapor.
— Hanem hát, ha ló kéne, találkozik az itt ölég.
A „nyakas” Dóri is most gyütt ki négy szép jószággal. Mondhatom, gyönyörű állatok. Különösen az az almás-szürke.

— Biz' azt jó volna mögnézni.
— De akkó' rögvest, mert ha még sokáig gondózkodunk, hát hütt helyit találjuk.
Azzal már karon is fogta Kapor gazdát s már viszi is. Mint a veszedelem vonszolja magával a fuva-rost, meggyömöszölve, oldalba figyelmeztetve a sze-rencsétlen utjába akadókat. Hallatszik is a nyomukban olyan káromkodás, hogy még. Pörge Dani rettenetesen ösmerheti a hatalmas térennumot, mert már tíz perc óta szaladgálnak rajta keresztül-kasul anélkül, hogy eltévednének. Végre nagy lihegve megállanak s Pörge Dani rámutat négy lóra.
— Itt lönnénk la.
Kapor uram nagy szakértelemmel vizsgálgatja az állatokat. Biz' azok csakugyan szép jószárok. Különösen

az az almászürke Pörge Dani éppenséggel nem lölötött, amikor dicsérte Ennek okáért közelebb húzó-dik Rosenberg Dórihoz a zsidó kupechez, akit a nyaka hosszúsága miatt közönségesen csak nyakas Dórinak hívtak. Ott áll a lovak mögött s az a gyarai között éktelenkedő cseréppipából hatalmas füstfelhőket ereget az orra alá. Kapor nem habozik sokáig, de mindjárt a közepébe vág a dolognak.

— Mi lönne annak a lónak az ára?
— Melyiknek? Az almászürkének?
— Aztat figyelmezők.
— Kétszáz pengő.
— Kétszáz pengő? — szólt Kapor uram megva-karva a füle tövet. — Sok péz a' manapság. Ahogy kendőt ösmeröm, iladja azt százötvené' is.
— Mán peg' százötvené' az én lovatam nem fogja a szekere elé.
— Nem é?
— De nem ám. Igérték mán érte százkilencvenet oszt' nem adtam oda.
— Hát akkó'...
— Hát akkó' kendnek marad a péz, neköm még a ló. Nem félek én attul, hogy a nyakamon marad. Csak rá köll nézni, hogy gazdat cseréljön.

Pörge Dani megrántja Kapor kabátja szárnyát s halkán odasug neki:
— Csak ennél maradjon kend. Üsmeröm mán. Nincs annak hét vármögyebe' se párja. En mondok. Kapor hátraínt, mintha mondaná; bizza kend csak rám, majd elintézem én azt; azzal odafordul nyakas Dórihoz. Annak kerges tenyerét a markába veszi s hatalmas parolát vág belé:
— Százhatvan pengót adok érte.
A kupec visszavág, hogy Kapor szinte belepirul.
— Látom mán, hogy kelve telik benne, oszt'

nyatlás lesz a következménye, mely később ismét ár emelkedést von maga után, melyet mindenesetre ugy a gazdák mint a fogyasztók érdekében meg kell akadályozni. Hogy tehát a takarmányhiányt csökkentjük, szükséges, hogy zöld takarmány pótlásáról gondoskodjunk, erre pedig legalkalmasabb az erőtakarmány, mint pl. a Cucus és Sesam pogácsa. A nyugatmagyarországi Földművelők Gazdasági Egyesülete egy gyarmati összeköttetésbe lépett, hogy a kisgazdák részére ezen erőtakarmányt jutányos ár mellett beszerezhesse. és felhívja a kisgazdákat, ezen takarmányokkal etetési kísérleteket tenni. Erdeklődőknek közelebbi felvilágosítással szolgál az egyesület. Csakis erőtakarmányok etetésével lehet a tej és vaj termelésének csökkentését megakadályozni.

Közgazdaság.

Adrial biztosító társulat Triesztben. Ezen biztosító társulat rendes közgyűlése, melyen az elmúlt 70-ik üléstév zárszámadásai terjesztettek elő, április hó 24-én tartatott meg. Az 1908-ik évi üzleti jelentésből a következő fontosabb adatokat emeljük fel: Az életbiztosítási ágazatban 12,279 ajánlat nyújtatott be 74.832,990 K. biztosítási összegről és 65.712,920 K. tőkéről szóló kötvény állítatott ki. Az 1908 december 31-én mutatkozó állomány biztosított tőkében 40 millió K. és biztosított évi járadékban 1.333,387 K. ra rugott. A befolyt biztosítási díjak összege 16.310,908 K.-t tesz ki, míg a halál és elérési esetekben, valamint évjáradékok fejében kifizetett összegek 8.932,232 K.-t igényeltek. A calabriai és szicíliai földrengésből kifolyólag a társulatot ért haláleseti károk tevézetére 500,000 K. helyzetett tartalékba. A kamatláb mérséklésére szánt ideiglenes díjtartalékhoz további 400,000 K. csatoltatott. Az életbiztosítási díjtartalek az év végén 115.547,930 K. és a viszontbiztosítók részének levonása után 105.592,280 K.-t teit ki a múlt évhez képest tehát 6.209,582 többlet a társulat számlájára. A tüzbiztosítási ágazatban 25.269,977 volt a díjbevétel, a szállítmányi osztályban 2.305,195 és a betöréses biztosításokból 497.209 K. folyt be díjban. Viszontbiztosítási díjak fejében összesen 12.876,327 fizetett ki e három ágazatban, míg kifizetésekre 19.217,832 K. és a viszontbiztosítások levonásával 9.966.031 K. fordítottatott. A tüzbiztosítási díjtartalek percentualiter fejemeltetett és a díjtartalek az elemi ágazatokban kitesznek: 26.738,063 K. és viszontbiztosítás levonásával 9.576,274 K.-t. A kölöntéle tartalékok dotálása és az összes jelentékeny szervezési költségek leírása után, melyek a magyarországi és olaszországi igazgatóságok felállításánál felmerültek, részvényenként, úgy mint a múlt évben 250 K. osztalék kerül kifizetésre. A társulat tartalékai a fűggő károk fejében tartalékba helyezett 3.865,083 K.-t leszámítva, 1908 december 31-én meghaladják a 125 millió koronát és pedig díjtartalek, a viszontbiztosítás levonásával 114.268.492 K.; ártolyam-ingadozási tartalékok: 1.498.517 K.; nyereségtartalékok 9.809.000 K. A társulati alkalmazottak nyugdíj, valamint takarékos és ellátási pénztárának vagyona 2.580.110 K.-ra rug. A társulat a múlt évben egy új társulati épület felállítására céljából, melyben a központi irodák elhelyezést fognak nyerni, egy nagy háztömböt vett Trieszt város közepén, továbbá egy előnyös fekvésű házat Grächen, melyben az ottani vezérigynökség irodái vannak elhelyezve.

Köszönetnyilvánítás.
Mindazok, kik telejthetetlen férjem
Terplán Jenő
elhalálása alkalmával akár részvénytulajdonosokkal, akár koszorú adományozásával, vagy a temetésen való megjelenéssel fajtalmunkat enyhítették, fogadják ez uton is legghálásabb köszönetünket.
Köszeg, 1909. április 29.
Özv. Terplán Matild
és gyermekei.

Vasuti menetrend.

Sopronból - Köszegre:

Kilom.	10-10	6-40
Sopron	1:15	10:10
Hécshe	5	7:40
Márka-Köpháza	11	10:25
Sopron-Keresztur	11	10:40
Alóperterfa Hst.	17	10:53
Sopronnyek Maracsony	17	11:16
Doborján L.-St.	9	11:28
Lakompak	23	11:42
Veperd-Kabold Hst.	28	11:57
Sopronszentmarton	29	12:06
Sopronnyek Hst.	32	12:15
Csáva L.-St.	34	12:27
Felsőpulya	39	12:49
Alóperterfa Hst.	43	1:01
Felsőszőlő	47	1:15
Röt-Rendek L.-St.	53	1:28
Köszegvizsgyintézet Hst.	56	1:45
Köszeg	58	1:54

Köszegről - Sopronba:

Kilom.	6-4	3-15
Köszeg	4:15	8:25
Köszegvizsgyintézet Hst.	3	8:35
Röt-Rendek L.-St.	6	8:47
Felsőszőlő	12	9:06
Alóperterfa Hst.	16	9:20
Felsőpulya	19	9:40
Csáva L.-St.	24	9:54
Sopronnyek Hst.	27	10:06
Sopronszentmarton	29	10:17
Veperd-Kabold Hst.	31	10:25
Lakompak	36	10:41
Doborján L.-St.	40	10:53
Sopronnyek Maracsony	42	11:12
Alóperterfa Hst.	45	11:23
Sopron-Keresztur	49	11:37
Márka-Köpháza	54	11:55
Sopron	58	12:08

A bekarított számok éjjeli időt jelentenek.

Tüzifa eladás.

Tölgy dorong . . . 1 mtr. K 5.—
" hasáb . . . 1 mtr. " 7.—
Bükk dorong . . . 1 mtr. " 6.—
" hasáb III. o 1 mtr. " 8.—
" " II. o 1 mtr. " 8,50
" " I. o 1 mtr. " 9.—
rendesen megrakva, hazhoz szállítva.

Megrendelhető helyben

Jánosa Gyula,

fűszerkereskedésben.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régiónak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszton és meghűléseknél, belőrszoló-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80. K.140 és K.2.— és úgyszólván minden gyógyszerboltban kapható. — Főraktár: Torok József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Árany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Köszvény-

és esusz-bántalmakban szenvedőknek készséggel és ingyen szolgál fölvi. lagosítással és utbaigazítással a gyógyulást illetőleg.

Karl Bader
München,
Kurfürstenstrasse 40 a).

BÁMULATOS!

4 pár cipő csak 7 korona.

Nagy raktárimban felhalmozott cipő árukból 5600 pár cipőt adok el előállítási áron alul és pedig 4 pár bőr cipőt csak 7 koronaért. Áll pedig ez két pár férfi és két pár női fűzős cipőből, mely lehet akár fekete, akár barna. A nagyság mérték után. A cipőket utánvét mellett küldöm. A nem tetszőt vissza cserélem és a meg nem telelő után a pénzt vissza adom. Tehát semmi kockázat nincs.

AUSÜBEL L. KRAKKÓ 63.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 90 fill.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.
Keil-féle legfinomabb cipő krém 30 fill.

Mindenkor kaphatók:

**Unger József cég-nél
Köszegen.**

Szombathely: Kaiser Lajos.

STOCK COGNAC MEDICINAL

szavatolt valódi borpárlat
CAMIS & STOCK
gőzpároló telepéből

BARCOLA.

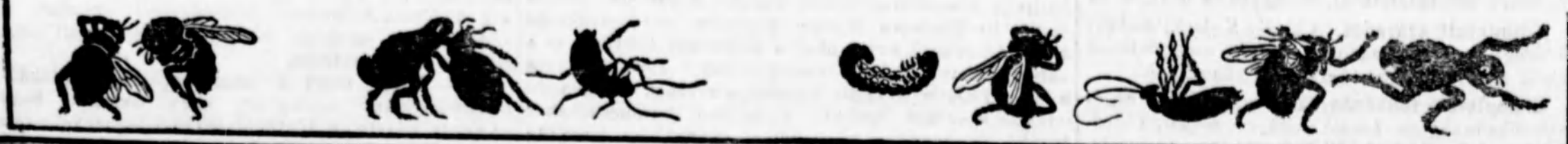
Cognac gőzfőzde állandó
hivatalos vegyi ellenőrzés alatt

Kapható minden jobb üzletben.

Zacherlin
elérhetlen hatású
mint féregpusztító!

A tisztességes becsületes kereskedő éberem ügyel arra, hogy ha vevője utólérhetlen hatásánál fogva közismert „Zacherlint” kér, ne akasszon nyakába megtévesztő surrogatumot. Sajnos azonban vannak másféle kereskedők is. Ennekfogva mindenkit a ki valódi Zacherlint akar venni, nyomtatékosan figyelmeztetünk, hogy utánzatoktól, melyek utóbbi időben megtévesztően hasonló üvegekben forgalomba kerülnek, az által óvakodják, hogy pontosan ügyeljék a „Zacherlin” névre.

Nyom. Feigl Gyula könyvnyomdájában Köszegen.